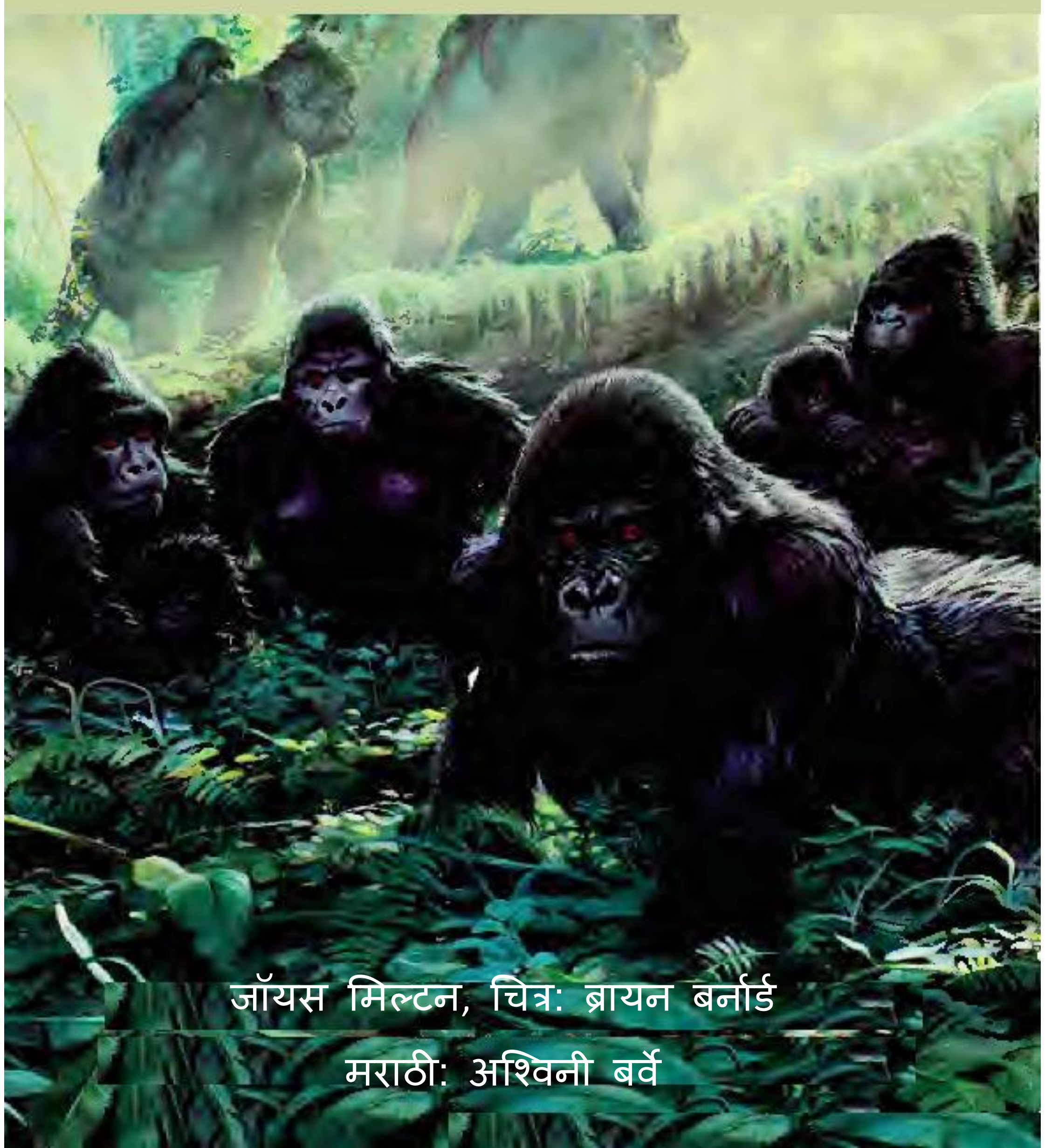
गोरिले

जंगलातले हळवे राक्षस

जॉयस मिल्टन, चित्र: ब्रायन बर्नार्ड
मराठी: अश्विनी बर्वे

गोरिले

जंगलातले हळवे राक्षस

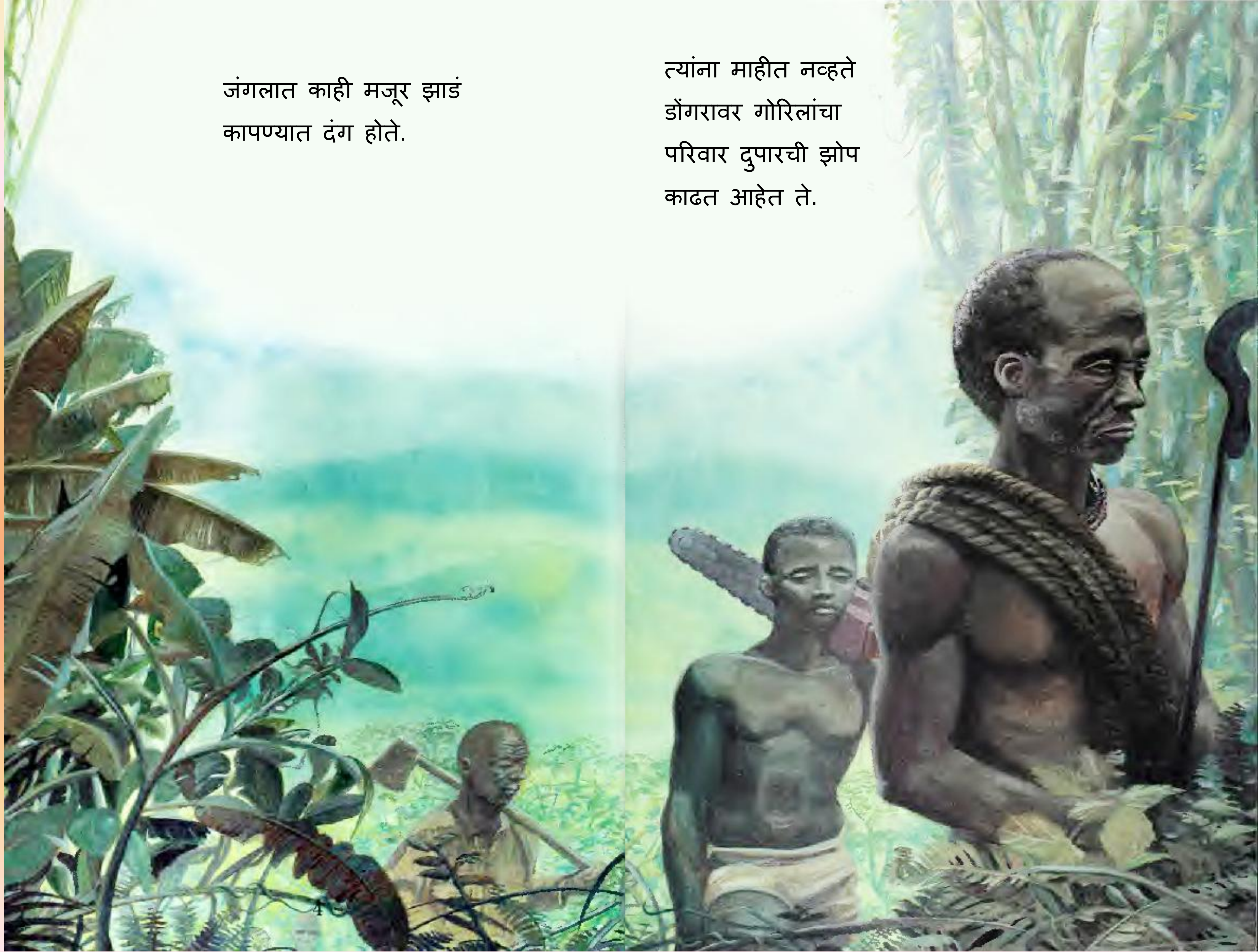
जॉयस मिल्टन, चित्र: ब्रायन बर्नार्ड

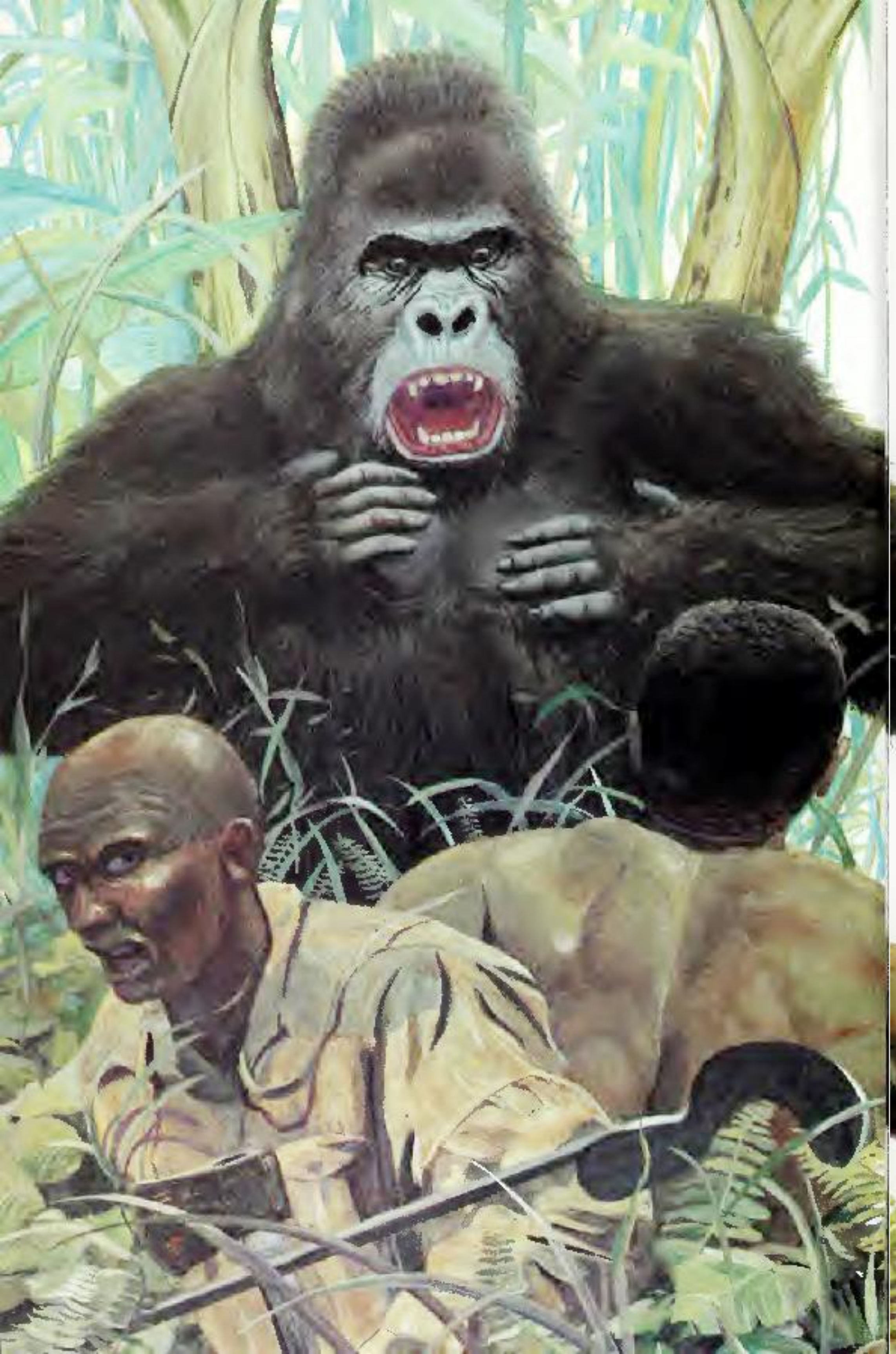
मराठी: अश्विनी बर्वे

जंगलात काही मजूर झाडं
कापण्यात दंग होते.

त्यांना माहीत नव्हते
डोंगरावर गोरिलांचा
परिवार दुपारची झोप
काढत आहेत ते.

सगळ्यात मोठा गोरिला आपला एक डोळा उघडतो आणि मजुरांचा आवाज ऐकतो. अचानक तो उठतो आणि आपली छाती पिटायला सुरुवात करतो. आणि जोरजोरात किंचाळतो.

ररर-आहहहह!

त्याचे किंचाळणे जगातल्या सगळ्यात भयानक आवाजातला एक आहे. तो त्याच्या आवाजातून सांगतो की दूर रहा नाहीतर. मजूर आपले हत्यारे सोडून आपला जीव वाचवण्यासाठी पळतात.

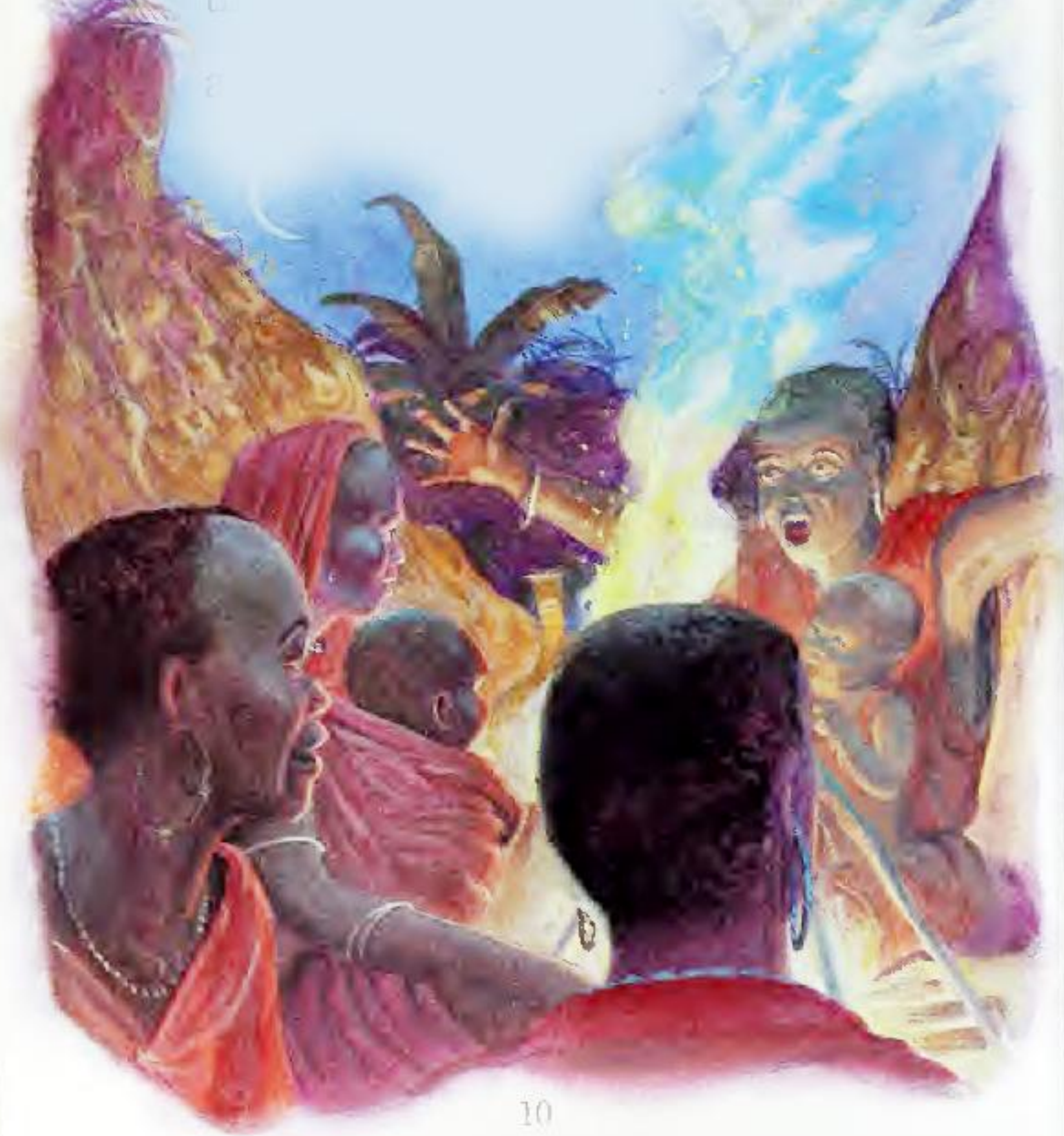
एका नर गोरिलाचे वजन ५०० पौंड असू शकते. तो एका वयस्कर व्यक्ती पेक्षा दुप्पट जड असतो. गोरिले माणसापेक्षा कितीतरी पटीने ताकदवान असतात.

ते आपल्या दातांनी झाडाची फांदी सहज तोडू शकतात. त्यांचे बाहू लांब आणि शक्तिशाली असतात. जेव्हा ते आपले बाहू फैलावतात तेव्हा ते आठ फुट लांब होतात.

खूप काळ लोक गोरिल्यांना घाबरत असत. लोक रक्तपिपासू वानराच्या कहाण्या ऐकवत असत. जे जवळ येणाऱ्या लोकांवर हल्ला करत असत.

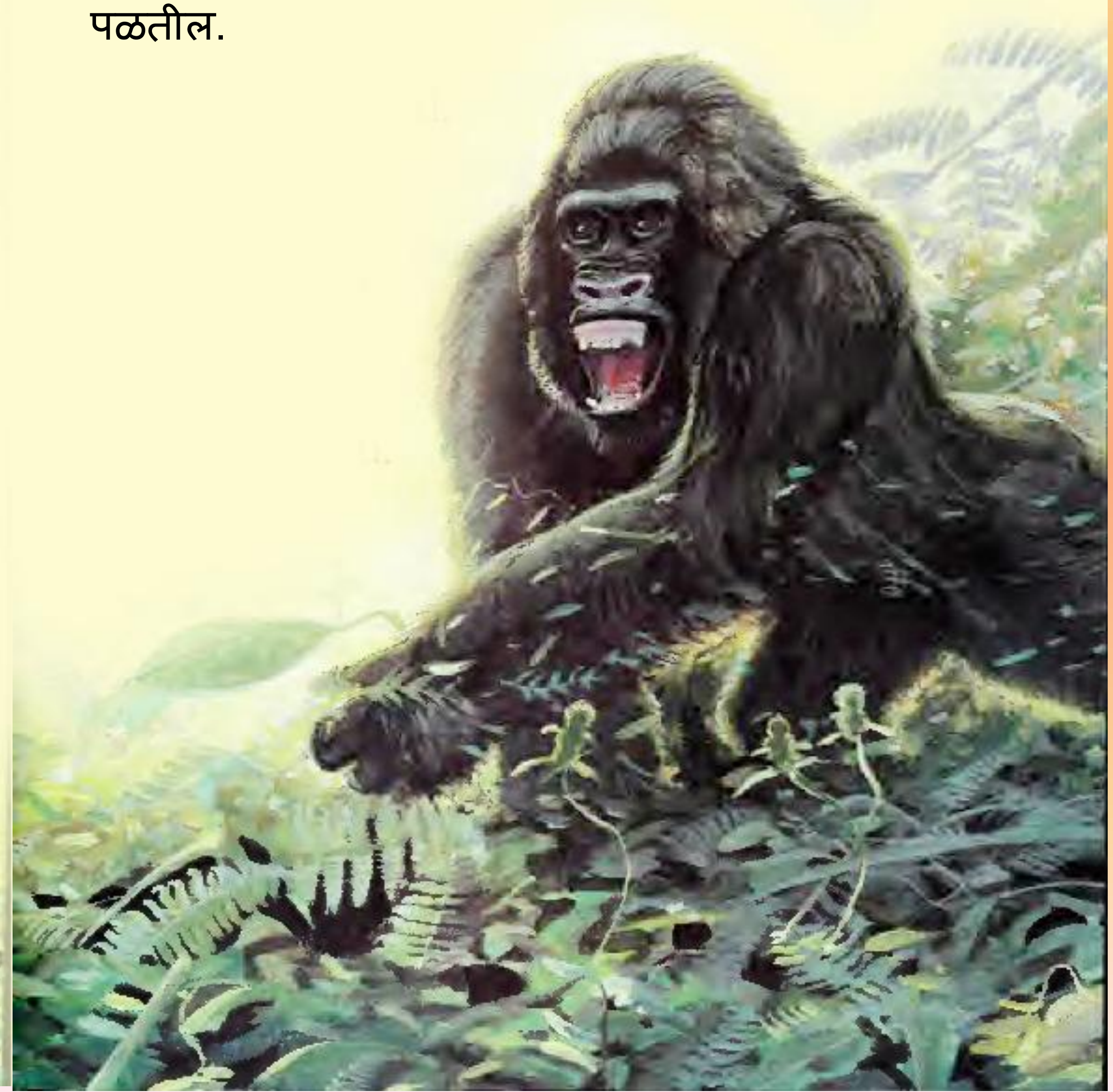
काही वैज्ञानिकांना त्याबद्दल शंका वाटे. मग त्यांनी स्वतः आफ्रिकी जंगलात जावून अनुभव घेण्याचे ठरवले.

सुरुवातील वैज्ञानिक घाबरले होते. पण त्यांनी स्वतःला घाबरलेले नाही असे दाखवायला सुरुवात केली कारण?

जर तुम्ही गोरिलापासून पळाले तर ते तुमचा पाठलाग करू शकतात. ते तुम्हाला चावू शकतात. पण त्यांचा हल्ला बहुतेककरून खोटा असतो. जर तुम्ही कधी एखाद्या गोरिलाला भेटले तर त्याच्यासमोर स्थिर उभे रहा आणि त्याला तुम्ही घाबरला नाहीत असे दाखवा. मग ते तुमच्यावर हल्ला करणार नाहीत आणि तुमच्यापासून दूर पळतील.

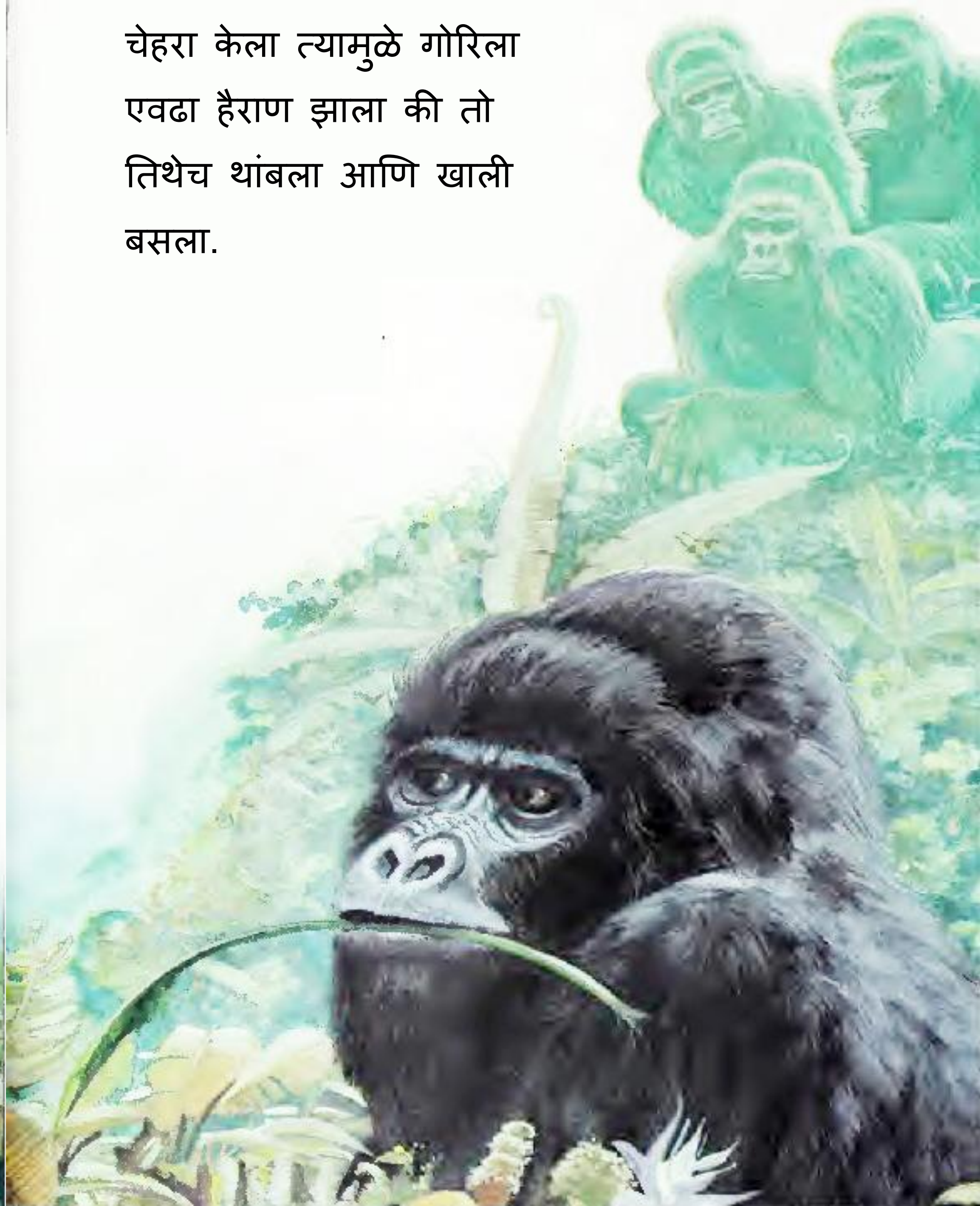

डायन फ़ॉसी

जंगली गोरिलांचा अभ्यास करणाऱ्या महिल्यामधली एक महिला होती. तिने गोरिलांचा विश्वास मिळवण्यासाठी स्वतः गोरीलांसारखे राहायला सुरुवात केली. तिने गोरीलांसारखे अंग खाजवले, छाती पिटली, ती गुरगुर करू लागली आणि पानं खाऊ लागली.

एकदा जेव्हा गोरिलाने तिच्यावर हल्ला केला, तेव्हा डायन फ़ॉसीने एक बथ्थड चेहरा केला त्यामुळे गोरिला एवढा हैराण झाला की तो तिथेच थांबला आणि खाली बसला.

काही दिवसांनी,
गोरिलांनाडायनची सवय झाली.
एका तरुण नराला —डायन
त्याला पीनट्स म्हणत असे—तो
खूप जिज्ञासू होता.तो जवळ
येत गेला. डायनने तिचा हात
पुढे केला आणि शांतपणे
झोपली.

खूप हळूवारपणे पिनटसने
तिच्या बोटांना स्पर्श केला.
यामुळे डायन खूप उत्साहित
झाली, ती जवळजवळ रडली.
ती पहिली व्यक्ती होती जिला
जंगली गोरिलाने स्पर्श केला
होता!

गोरिलांना जवळून पाहून, डायन आणि इतर शास्त्रज्ञांनीते खरोखर कसे आहेत हे शोधून काढले.

गोरिल्ला हे सौम्य प्राणी आहेत. ते आपल्या समुहात शांतपणे राहतात.

त्यांचा नेता एक वयस्कर नर असतो.

शास्त्रज्ञ त्याला सिल्व्हरबॅक म्हणतात. त्याच्या पाठीवर आणि मानेवर असलेल्या चांदीच्या राखाडी केसांमुळे त्याला त्याचे नाव मिळाले आहे.

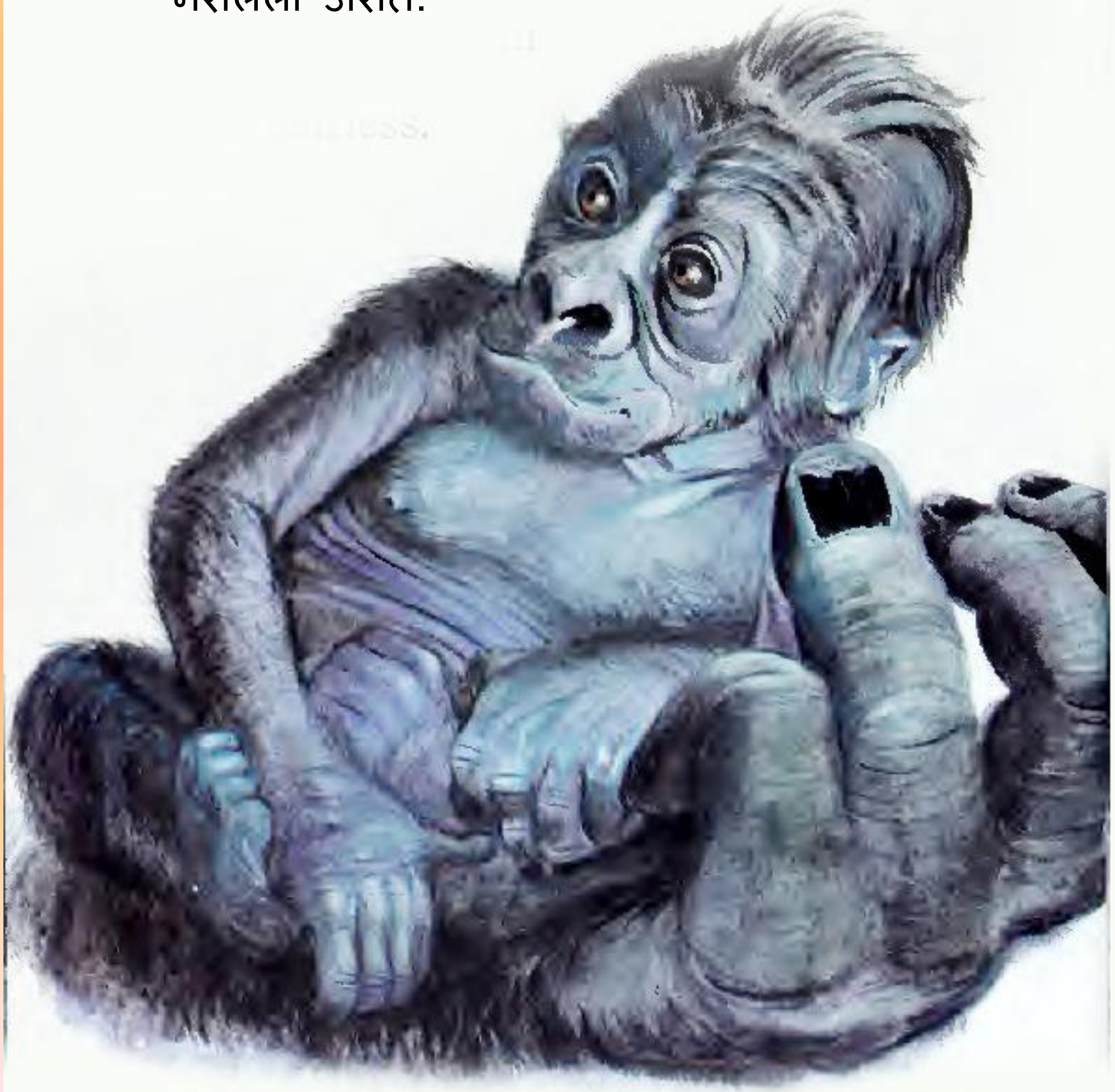
तरुण नर गोरिलांना ब्लॅकबॅक म्हणतात. ते मोठ्यांचे अनुकरण करतात.

जेव्हा ब्लॅकबॅक नऊ किंवा दहा वर्षांचा होतो तेव्हा त्याचे केस पांढरे होऊ लागतात. काही वर्षांत तो सिल्व्हरबॅक बनतो. नंतर तो एकतर समुहासोबत राहू शकतो किंवा एकटाच भटकू शकतो.

मादी गोरिला नरांपेक्षा जवळजवळ अर्ध्या मोठ्या असतात. त्या त्यांचा वेळ त्यांच्या बाळांची काळजी घेण्यात घालवतात. जेव्हा गोरिलाचे बाळ जन्माला येते तेव्हा त्याचे वजन सुमारे चार किंवा पाच पौंड असते. त्याची त्वचा गुळगुळीत आणि केस नसलेली असते.

जेव्हा समूह एका ठिकाणाहून दुसऱ्या ठिकाणी जातो, तेव्हा आई तिच्या मुलाला उचलून घेते.

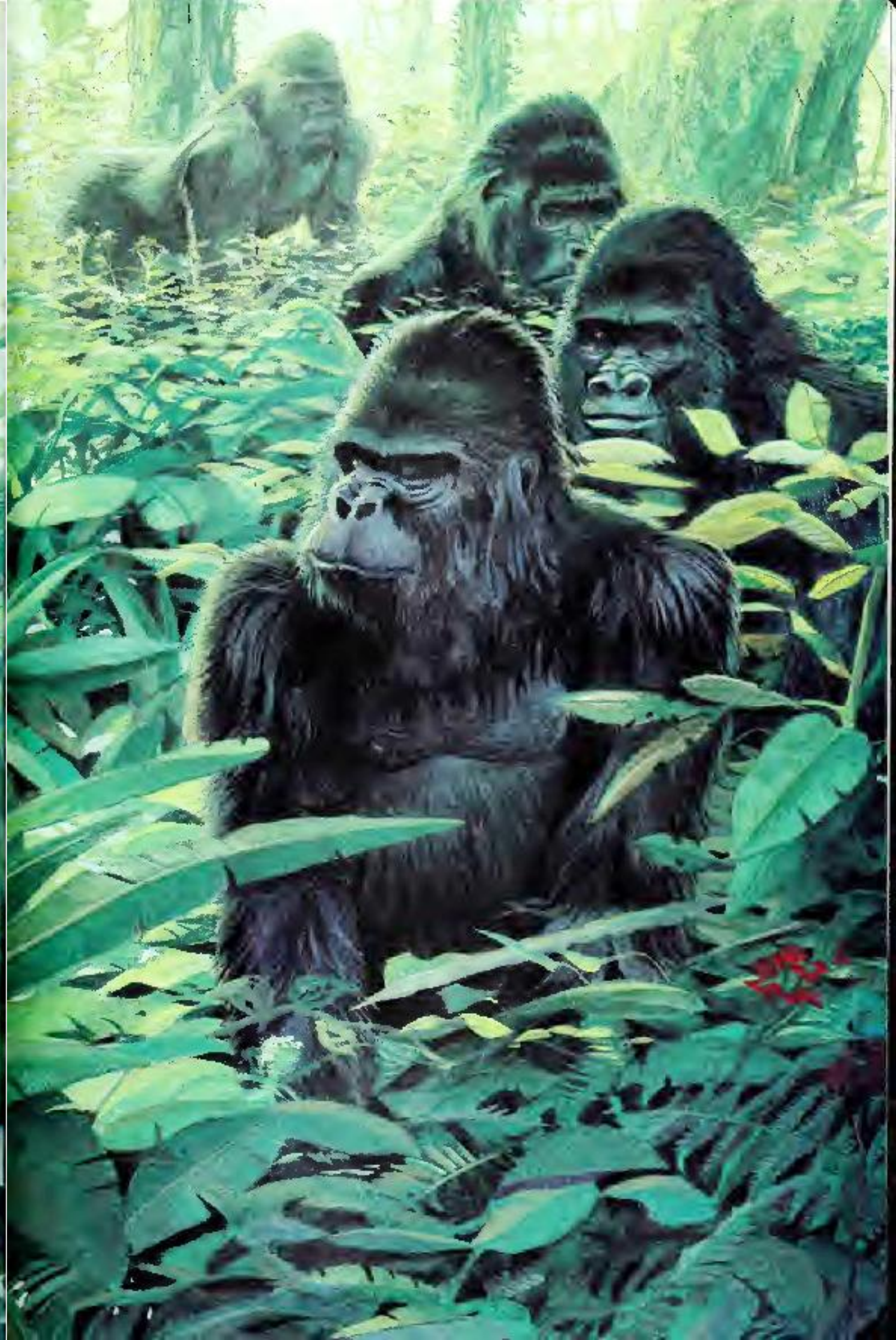
बाळ त्याच्या आईचे दूध पिते आणि ते अधिक मजबूत होते. जेव्हा तो दोन महिन्यांचा होतो तेव्हा तो त्याच्या आईच्या पाठीवर स्वार होण्यास तयार असतो.

बाळ आईच्या लांब केसांना घट्ट धरून ठेवते. पण कधीकधी तो पकड गमावून खाली पडतो—अरेरे!

हा सिल्व्हरबॅक नाश्त्याच्या शोधात जंगलातून त्याच्या समुहाचे नेतृत्व करत आहे. सर्व गोरिल्ला चार पायांवर एका ओळीत चालतात. ते त्यांचे वजन त्यांच्या पायांच्या बोटांच्या मागच्या भागावर तोलतात. गोरिल्ला त्याच्या मागच्या पायांवर देखील चालू शकतो. पण फक्त काही पावलेच.

लवकरच गोरिलांना जंगली सेलेरीचे शेत सापडते. जंगली सेलेरीची भाजी ताजी आणि गोड असते. नाश्त्याला दोन किंवा तीन तास लागतात. मग झोपण्याची वेळ होते.

दुपारी गोरिल्ला पुन्हा एकदा भरपूर जेवण करतील. ते जवळजवळ दिवसभर खातात.

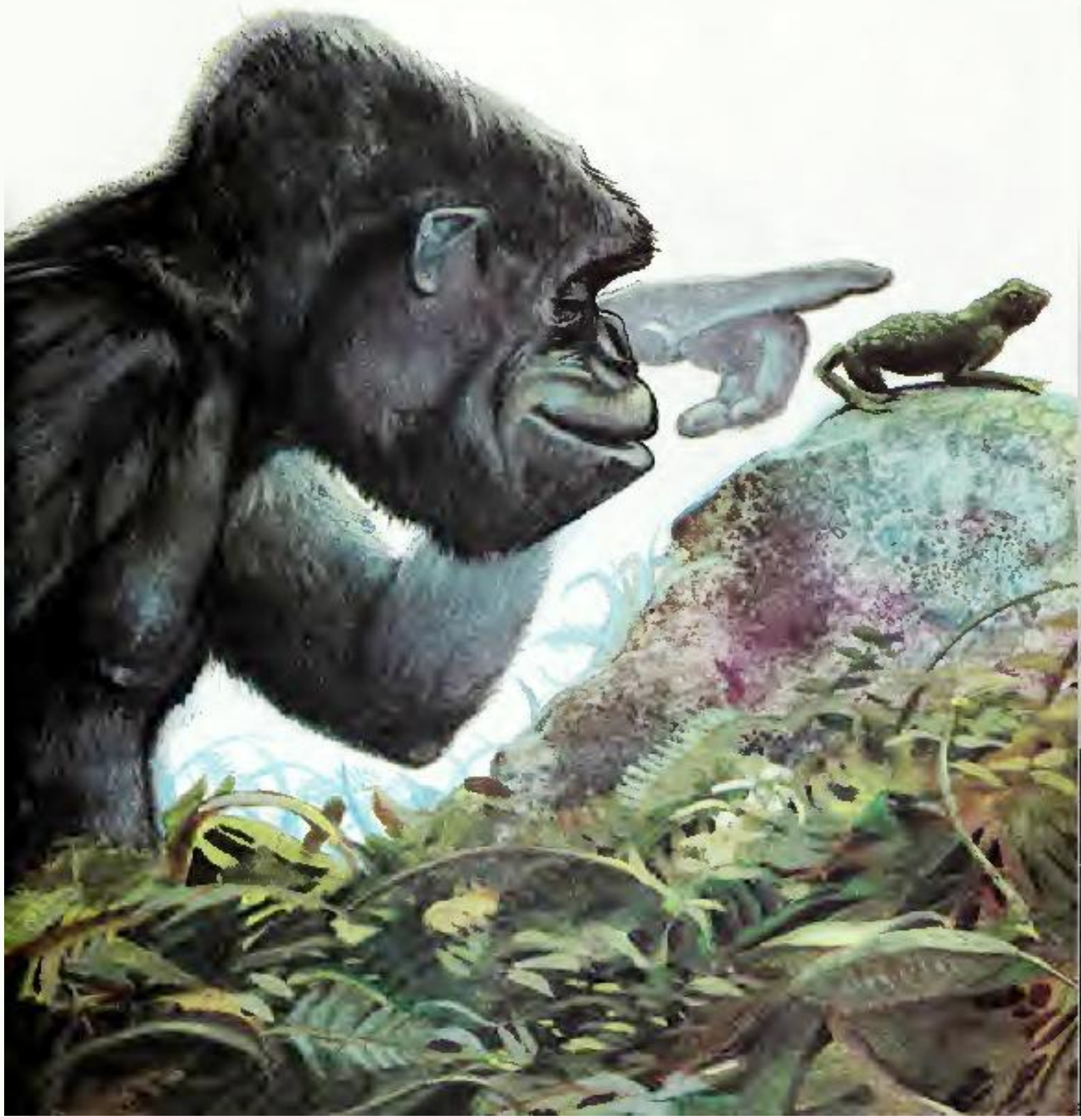
गोरिल्लांना विविध प्रकारची जंगली वनस्पती आवडतात. बांबूच्या फांद्या, फर्न, झाडाची साल, जंगली ब्लॅकबेरी. अगदी खाज सुटणारी वनस्पती सुद्धा !

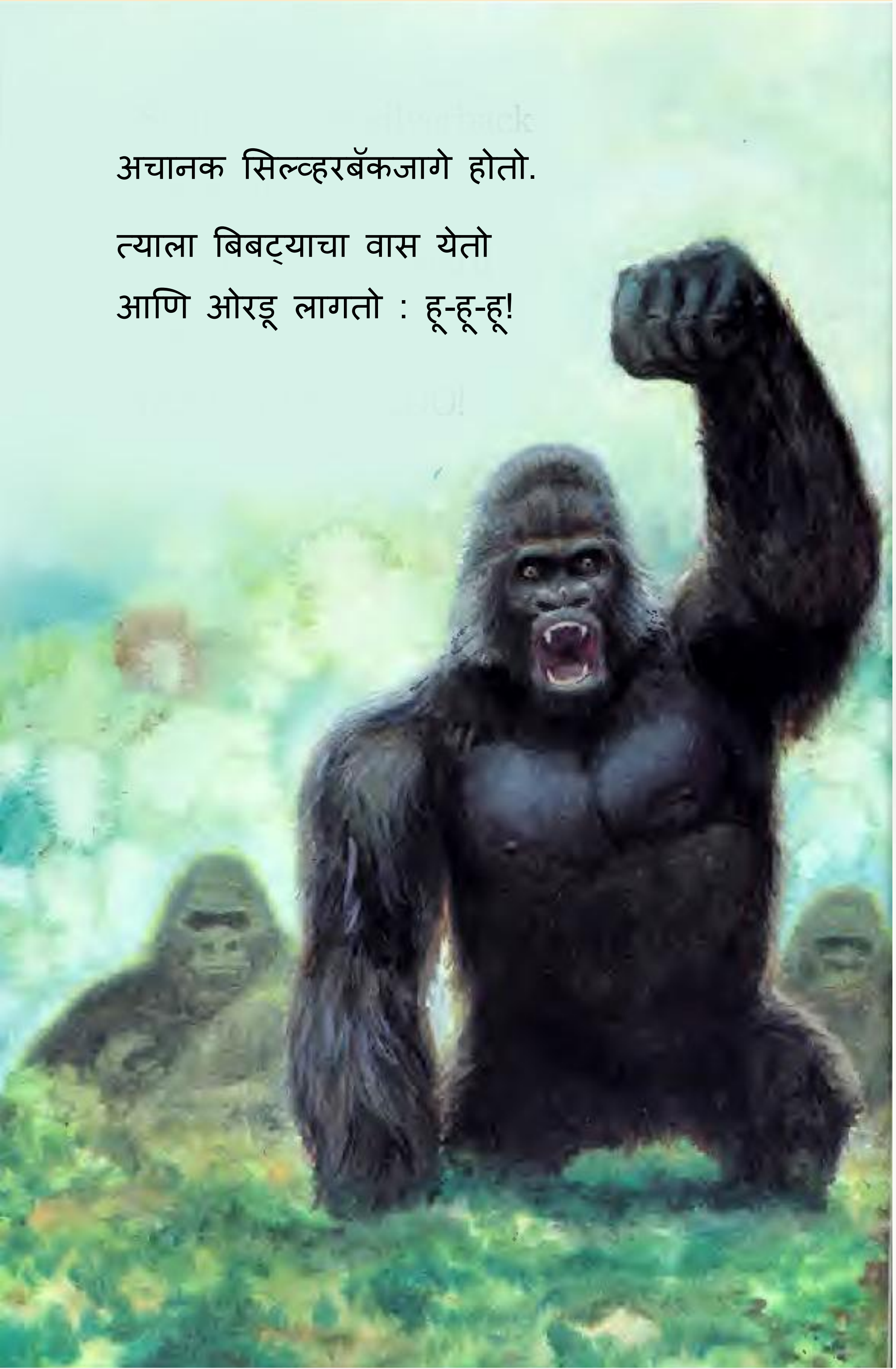
दुपारी साडेबाराच्या सुमारास हा समूह झोपायला जातो. पण एक छोटा गोरिला जागा असतो आणि खेळायला तयार असतो. तो मस्तीसाठी त्याच्या डोक्यावर एक पान ठेवतो.

मग एक छोटा बेडूक त्याच्या नाकाखाली उडी मारतो. तो त्याचा पाठलाग करतो.

एक भुकेलेला बिबट्या जवळच्या
झाडांमधून बघत आहे. एक
लहान गोरिला त्याच्यासाठी
चविष्ट जेवण बनवू शकतो.

अचानक सिल्व्हरबॅकजागे होतो.

त्याला बिबट्याचा वास येतो
आणि ओरडू लागतो : हू-हू-हू!

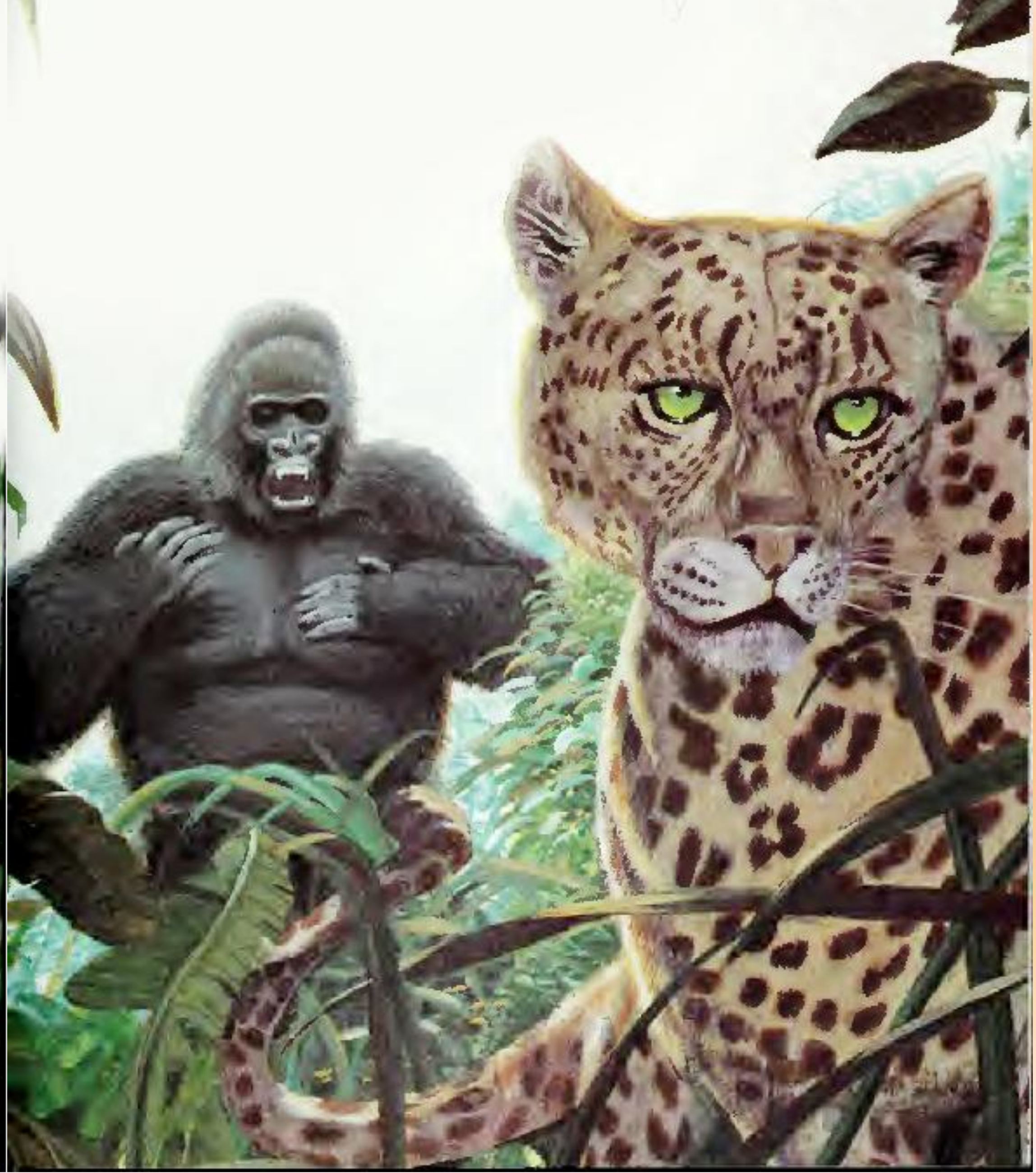
तो एक पान पकडतो आणि ते
त्याच्या ओठांमध्ये ठेवतो. जेव्हा
गोरिला असे करतो तेव्हा
सावधगिरी बाळगा!याचा अर्थ तो
रागावला आहे!

पोक! पोक! पोक! पोक!

सिल्व्हरबॅक त्याच्या छातीवर मारतो.मग तो मूठभर गवत उपटतो आणि हवेत फेकतो.तो चारही पायांवर बाजूला धावतो.तो काय करत आहे? तो त्याची ताकद दाखवत आहे!सिल्व्हरबॅक त्याच्या समुहाचे मरेपर्यंत रक्षण करेल.

बिबट्यासुद्धा रागावलेल्या गोरिलाच्या पिल्लाशी कधीच लढत नाही. बिबट्या शांतपणे जंगलात जाते.

सूर्यास्ताच्या अगदी आधी सिल्व्हरबॅक काही झुडुपे उपटतो आणि स्वतःभोवती एक ढीग बांधतो. तो घरटे बांधत आहे!

सर्व गोरिल्लाघरट्यांमध्ये झोपतात. दररोज रात्री लहान गोरिल्ला उंच झाडाच्या फांद्यांमध्ये नवीन घरटे बांधतात. जुने गोरिल्ला झाडांवर चढण्यासाठी खूप जड असतात.

ते जमिनीवर त्यांची घरटी बांधतात. आई त्यांच्या बाळांना प्रेमाने मिठी मारते.

गोरिल्ला बुद्धिमान असतात का?

बऱ्याच काळापासून, बहुतेक शास्त्रज्ञांना असे वाटत नव्हते.

आता कोको नावाचा गोरिल्ला त्यांना चुकीचे सिद्ध करत आहे.

जेव्हा कोको लहान होती, तेव्हा पेनी पॅटरसन नावाचा एक शास्त्रज्ञतिची शिक्षिका बनला.

पेनीने कोकोला तीच सांकेतिक भाषा शिकवली जी बहिरे लोक वापरतात. कोकोने सुमारे २००० शब्द शिकले आहेत. ती नवीन शब्द देखील बनवते. कोको ब्रोकोलीला दुर्गंधीयुक्त अन्न म्हणते. ती मास्कला "डोळ्याची टोपी" म्हणते.

कोको कोणत्याही मुलासारख्या अनेक गोष्टी करू शकते. तिला चित्रांची पुस्तके पहायला खूप आवडते. ती तिच्या पाळीव कुत्र्यासोबत, फ्लॉवरसोबत खेळते. ती वाचायलाही शिकत आहे.

पण एक गोष्ट कोको करू शकत नाही - ती बोलू शकत नाही. म्हणून पेनीने तिला एक संगणक दिला आहे जो तिच्यासाठी बोलतो. कोको तिचा संगणक कसा वापरते हे पाहून, शास्त्रज्ञांना सर्व गोरिला कसे विचार करतात आणि शिकतात हे कळेल.

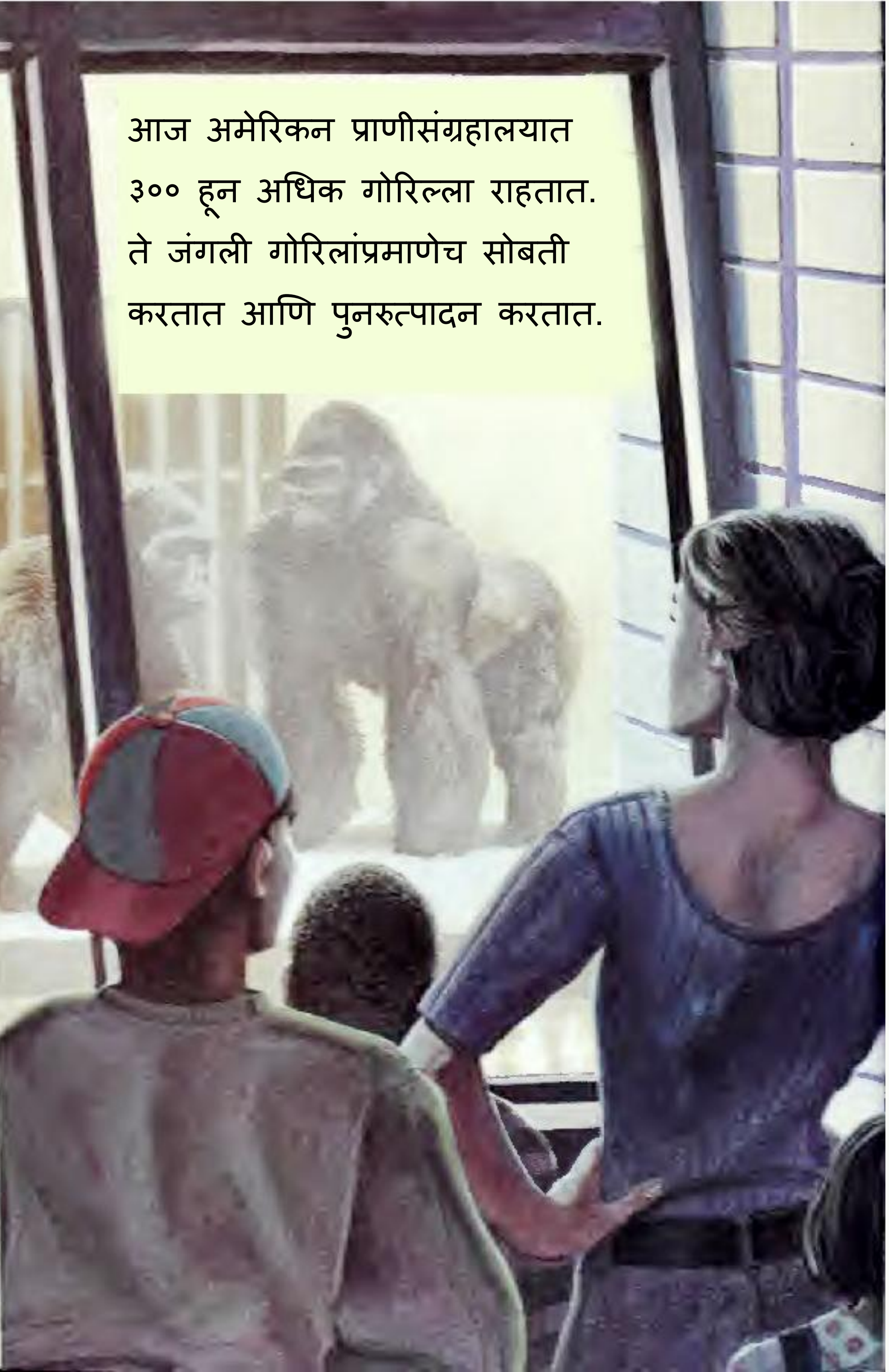
कोको आपल्या कंप्यूटर वर.

जंगली गोरिलांचे भविष्य काय आहे हे कोणालाही माहिती नाही. ते जिथे राहतात ते आफ्रिकन देश गरीब आणि गर्दीने भरलेले आहेत. तेथील लोकांना शेती आणि गावांसाठी जमिनीची आवश्यकता आहे.

ते गोरिल्ला जिथे राहतात तिथली विस्तीर्ण जंगले तोडत आहेत. अनेक आफ्रिकन लोक गोरिल्ला वाचवू इच्छितात. पण त्यांना मदतीची गरज आहे.

आज अमेरिकन प्राणीसंग्रहालयात ३०० हून अधिक गोरिल्ला राहतात. ते जंगली गोरिलांप्रमाणेच सोबती करतात आणि पुनरुत्पादन करतात.

ओमानीचा जन्म न्यू यॉर्क शहरातील एका प्राणीसंग्रहालयात झाला. त्याच्या आईचा जन्म एका प्राणीसंग्रहालयात झाला. ओमानींचे नातवंडे प्राणीसंग्रहालयात राहतील का? कदाचित नाही. कदाचित कधीतरी जंगले वाचतील.

ओमानी २१ महिन्याचा

मग ओमानचे नातवंडे
जंगलात मुक्तपणे राहू
शकतील!

गोरिल्ला

जंगलातील सौम्य राक्षसजर गोरिल्ला हल्ला करेल तर तुम्ही काय करावे? तुम्ही पळावे का?तुम्ही झाडावर चढावे का?तुम्ही चेहरा बनवावा का?उत्तरे तुम्हाला आश्चर्यचकित करू शकतात!या रोमांचक आणि वाचण्यास सोप्या पुस्तकात तुम्हाला गोरिल्लांविषयी सर्व प्रकारच्या आश्चर्यकारक तथ्ये शिकायला मिळतील!